



**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

An Religiosis interdicta sit habitus suae Religionis dimissio, & sub qua
poena. punct. 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

regularem conſtituant; neque eorum prouiſio ſpectat bonum monaſterij, ſed bonum Eccleſiæ. Sic Nauarr. *comm. 4. de Regul. num. 23.* Man. Rod. *l. 1. q. regul. q. 14.* Suar. *l. 3. de Rel. lib. 10. c. 10. in fine* Sanch. *lib. 6. ſum. cap. 2. n. 51.* Ab hac doctrina excipiunt aliqui Doctores munus parochorum inter Indos, quod cum ex motu Pij V. Religioſi conferri poſſit, videtur ad Religionem pertinere, & quaſi regulare eſſe; ac proinde poſſe Religioſos ad illud ſubeundum compelli. Sic Ladou. Lopez *l. p. inſtruct. c. 56. col. 3.* Man. Rodrig. *2. ſum. cap. 9. n. 6.* Suar. *d. cap. 10. in fine.* Sed oppoſitum verius cenſeo cum Sanch. *lib. 6. ſum. cap. 3. num. 50.* quia illa Pontificia conſeſſio non mutat beneficij ſecularis naturam, & conſequenter non præſtat, vt ad illud ſubeundum obligari poſſis. Quod ſi beneficium regulare ſit tui Ordinis, ad illud ſubeundum compelli à tuo Præſato potes; cum enim à Religioſis illius Ordinis adminiſtrari debeat, neceſſum erat, vt Præſatus penes quem eſt Ordinis miniſtratio poteſtatem haberet compellendi ad illius beneficij adminiſtrationem. Nauarr. Suar. Sanch. & Man. *locis allegatis.* Sumiturque ex *cap. quorundam de electione in 6.* Quod extendi debet ad beneficium, etiamſi reditus tenues habeat; quia non commodum Religioſi, ſed Religionis in hac adminiſtratione ſpectatur, & docuit Nauarr. & Sanch. *ſuprà*, & Suar. *l. 4. de Relig. tract. 8. lib. 3. cap. 19. n. 5.* ob illud tamen tenue beneficium, & ad ſuſtentationem inſufficiens, non poterit Religioſus à Præſato obligari relinquere monaſterium, vt in eo reſideat, niſi ex bonis monaſterij inſufficientiam alimentorum ſuppleat. Suar. *loco allegato.* Notanter dixi tui Ordinis; quia ad beneficia regularia alterius Ordinis compelli non potes; quia ea, eorumque munera tuæ Religionis non competunt; ac proinde non cenſeris ad ea ſubeunda obligatus. Sanch. *d. cap. 2. num. 51.*

Hinc ſic te obligari poſſe ex voto obedientie ad ſubeundum munus Prælati; alteriſſe officij in tuo Ordine, ſecus extra Sanch. *num. 52.*

4. Vltimo dicebatur eſt de tranſitu ad aliam Religionem, ad quem certum exitimo te obligari non poſſe. Tùm ob rationem generalem, quia non videtur poſſe ſuperior præcipere ſubdito id per quod ab eius obedientia exitimitur. Tùm quia vel Religio aſſumenda eſt æqualis, inferior, vel ſuperior: Si inferior; aut æqualis ſit Religioni aſſumptæ, ſub voto factò comprehendì non poteſt, vt potere minus bonum; Si perfectior, continetur ſub voto per modum exceptionis: promittis enim obedientiam in hoc Ordine, dum perfectiorem ingreſſus non fueris; ac quia non promittis perfectiorem ingredi, nec obedire Præſato eius ingreſſum præcipienti; ea de cauſa obligari non potes. Sic Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 10. cap. 10. n. 4.* Qualiter autem poſſis ex vna Religione ad aliam tranſire, infra dicemus.

P V N C T V M V I.

An Religioſis interdicta ſit habitus ſuæ Religionis dimiſſio, & ſub qua pœna?

S V M M A R I V M.

- 1 Sub pœna excommunicationis dimiſſio habitus interdictur.
- 2 Religioſus Societatis Ieſu in hac excommunicationem non incidere docet Sanch. Probabilis eſt oppoſitum.
- 3 Explicatur qua ſit temeraria habitus dimiſſio.
- 4 Non requiritur noua habitus dimiſſio, tamenſi contra ſententiam Sanch.
- 5 Si retento habitu propria Religionis ſecularem induas exteriùs, incidis in dictam excommunicationem.
- 6 Non caret oppoſitum probabilitate.
- 7 Eſto excommunicationem vitares occultatio habitum; ac non vitas peccatum mortale.
- 8 Hac dimiſſio habitus debet eſſe temeraria, & qua hæc ſit.
- 9 Non excuſaris ab hac cenſura, ex eo quod habitum alterius Religionis induas.
- 10 Non excuſaris ex eo quod ſit hæc habitus dimiſſio intra clauſtra propria Religionis.
- 11 Neque excuſaris ex eo quod per horam tantum dimiſeris.
- 12 Bene excuſaris, ſi ob actionem coactam in proximorum utilitatem dimiſeris. Item ſi ob graue aliquod damnum vitandum.
- 13 Item excuſari potes ex diſpenſatione.

1. Eſſe omnibus Religioſis præſeſſis ſub pœna excommunicationis ipſo factò incurrenda interdictam temerariam habitus ſuæ Religionis dimiſſionem compertum eſt apud omnes. Ex *cap. vt periculoſa. Ne clericis, vel monachi in 6. ibi.* vt periculoſa Religioſis euagandi materia ſubtrahatur, diſtinctius inhiibemus, ne de cætero aliquis quacumque Religionem tacite, vel expreſſe præſeſſis in ſcholis, vel alibi

temere habitum Religionis ſuæ dimittat: & paulò inferius. Si quis autem horum temerarius violator extiterit, excommunicationis incurrat ſententiam ipſo factò. Ratio huius prohibitionis, vt conſtat ex proœmio dicti cap. eſt ut Religioſi occaſionem habeant euagandi. Præterquam quod facti rationi conſonum eſt, ne habitus qui datur in ſignum facti Religioſi aſſumpti dimittatur non dimiſſo ſtatu, ad quem ſignificandum aſſumitur. Hæc igitur prohibitio circa Religioſos præſeſſos verſatur, ibi, *tacite, vel expreſſe præſeſſos.* Quod intelligendum eſt, ſive viti ſint, ſive feminæ; quia de omnibus eſt eadem ratio. Vnde nouitij non comprehenduntur, & merito; quia in illis non poteſt eſſe temeraria habitus dimiſſio, cum pro libito à via incepta deſistere poſſint, & libere vagari.

2. Difficultas autem eſt de Religioſis Societatis tam præſeſſis, quam non præſeſſis, an ſi temere habitum dimittant, peccent mortaliter, & excommunicationem ſupradictam incurrant. Negat Sanch. *lib. 6. ſum. cap. 8. num. 70.* eo quod Societas nullum ſpeciale habitum habeat, ſed communem, & accommodatum vſui patriæ, vt dicitur *6. p. conſtit. cap. 2. n. 11.* At dictus textus vt periculoſa, ſupponit præſeſſos dimittentes habitum ſuæ Religionis habere ſpeciale habitum, quo à cæteris diſtinguantur; aliàs ex illius diſpoſitione occaſionem vagandi non habebunt. Verius tamen credo ſub eo decreto Religioſos Societatis comprehendì, quia eſto non habeant habitum vnicum, & ſpeciale, quo in omni loco vti debeant, teneant tamen vti habitum honeſto clericorum illius Religionis. Ergo ſi hunc dimittunt, & ſeculari veſte induantur, proprium habitum ſuæ Religionis dimittunt. Aliàs ſi ſub dicto decreto Societatis Religioſi non comprehenduntur, non committent per ſe vllam culpam temere habitum deponentes, & ſecularem induentes; cum iure naturali habitus Religioſi dimiſſio ſtante ſtirmo propoſito non retrocedendi ab ſtatu prohibitus non ſit. Quod certe durum eſt, & vagandi materiam ſatis aptam præbet, & licet textus loquatur de præſeſſis, id fecit gratia frequentius vſus; & quia eo tempore nullus erat religioſus à nouitiis diſtinctus, qui tacite, vel expreſſe præſeſſus non eſſet.

3. Actio vero hoc decreto prohibita eſt temeraria habitus dimiſſio. Circa quam occurrit dubitandum, quæ de poſſito habitus ſit temeraria illius dimiſſio. In qua re certum eſt, non eſſe temerariam habitus dimiſſionem, cum illum deponis ad dormiendum, quietandum, natandum, aliamve ſimilem actionem; quia illa non eſt dimiſſio, ſed prudens, & cordata de poſſito, ſeu nudatio, & ſpoliatio. Sic Suar. *tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 1. cap. 5. num. 3. & omnes.* Perit ergo habitus dimiſſio de poſſito illius fieri animo occultandi ſtatum, & ſe alium ab eo, qui eſt ſignificandi; Ex quo ſit non eſſe proprie dimiſſionem habitus, ſi illum deponis, vt aptius aliquam pertinetem in ludo, & recreatione repræſentens, vt cutlam velociorem conſumes, vt lapidem expeditius proſicias; quia illa diſpoſitio non eſt ſtatuſ voluntaria occultatio. Sic Nauarr. *cap. 46. n. 131.* Man. Rodrig. *queſt. reg. t. 2. q. 76. art. 6. notab. 2. Azor. l. 1. inſtit. moral. lib. 12. cap. 13. q. 5. col. 16. & cap. 17. q. 9.* Suar. *tom. 5. de conſer. diſp. 23. ſect. 4. n. 27.* Sanch. *lib. 6. ſum. cap. 8. n. 51.* Quod intelligendum eſt, tamenſi aliæ viles ad eam effectum induantur, vt nuper relati Doctores notant, & ratio facta conuincit. Imò Nauarr. Suar. & Sanch. *pluribus relatis,* doctrinam extendunt ad de poſſitionem habitus ob ſuam turpem, vel inuoluſtum, ſcilicet vt voluptuoſus fornicari, vel liberius furari. Sed hoc intelligi debet, dummodo prima intentio deponendi habitum ſit voluptas fornicationis, & furri expedita executione. Nam ſi primo intendis tuum ſtatum occultare, vt ſic liberius pecces, non dubito; quin illa ſit vera, & propria habitus dimiſſio excommunicationi ſubiecta.

4. Dubium igitur eſt, debeãſne in de poſitione habitus alium accipere, vt cenſearis verè, & proprie habitum dimittere. Aſſertant Sylueſt. verbo *excommunicat. 9. col. 24. n. 51.* Nauarr. *ſum. cap. 27. n. 131.* Man. Rodrig. *q. regul. 2. q. 76. art. 6.* Sanch. alios referens *lib. 6. ſum. cap. 8. n. 51.* Mouentur; quia aliàs non eſt dimiſſio, ſed nudatio, & ſpoliatio. Item ex illa habitus Religioſi nudatione, niſi alius accipiat, non eſt Religioſi occaſio vagandi, quia non ſolent nudi, vel indecenter veſtiti incidere. Nihilominus verius cenſeo ſolam de poſitionem habitus ob ſuam occultandi ſtatum, eſſe veram habitus dimiſſionem, tamenſi alium nouum non induas; quia potes de poſito tuæ Religionis habitum ſolis veſtibus inuenis veſtitus incidere omnino incognitus. Ergo eſt dimiſſio habitus, ex qua datur occaſio vagandi, quæ licet non ſit æque frequentis, & apta ac ea, quæ nouis veſtibus indutus incidis; ſufficit tamen, vt præbeat tibi occaſionem vagandi incognitus. Sic Suar. *l. 5. de conſer. diſp. 23. ſect. 4. n. 28.* Neque illa de poſitio eſt dicenda nudatio; aut ſpoliatio, cum ſtat ex animo te occultandi, ſed vera, & propria dimiſſio.

5. Sed quid dicendum, ſi retento habitu propria Religionis ſecularem induas, & ſic incognitus incidas, iudicandūne eſt habitus dimiſſus, & excommunicatus? Communiter

sententia affirmat, ut constat ex pluribus, quos refert, & sequitur Sanch. lib. 6. sum. cap. 8. num. 63. quia illa occultatio licet non sit materialis habitus dimissio, est vera, & formalis, siquidem ea facta tollitur ab habitu esse signum cognoscitivum Religiosi status, ad quem significandum ille habitus materialis assumitur. Aliis si retento interius habito, & obque occultato possit excommunicationem dimittentibus habitum imposse fugere, facile legem prohibentem dimissionem eluderet. At quoribus lex penalis eludi potest extensione non facta, communiter Doctores censent, extendi debere, ut constat ex cap. in nonnulla de iudicis; ubi iubentur Iudaei commorantes inter Christianos signum quoddam gestare, quo secerantur, qui si oculum gestent, poenas ibi impositas non evitant, & ex cap. quaquam usurarij, de usuris in 6. ubi irritato testamento usurarij irritatur codicillus, & donatio causa mortis. Et ex Clem. 1. de sepultur. prohibente sepelire in cimiterio tempore interdicti, censetur in Ecclesiis prohibendum esse, ne inquam finis leges eludatur. Quia in dispositione legis potius mens, quam materialia verba spectanda est.

Nihilominus etsi supradicta sententia, ut longè verior, probabilior, & communior amplectenda sit in iudicando, & consulendo. At opposita probabilitate non caret: tenet enim cam Sayro de censur. lib. 6. c. 33. num. 9. & 10. Suar. 2. 5. de censur. disp. 23. sect. 4. num. 31. & 34. & tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 1. cap. 5. num. 12. & alij relati à Sanch. dicto cap. 8. num. 62. Ipsæque affirmat esse factis probabilem. Ratio est, quia in eo textu non queritur occasio vagandi prohibetur, sed quæ sit per dimissionem Religiosi habitus. At occultans habitum nonnullum dimittit, sed potius retinet, occultum tamen. Neque est verum occultantem habitum dimittere signum Religiosi status; non enim illud dimittit, sed dissimulat & elat. Ergo poena imposita dimittentibus non debet extendi ad occultantem. Neque iterum est verum, ex hac occultatione finem legis eludi; non enim ita facile Religiosus incidere potest incognitus retento habitu, ac illo dimisso. Delinde lex penalis ad summum extendi potest ad casum sublata verborum forma comprehensum; & occultatio habitus non continetur sub dimissione, sed potius est illi opposita: ergo. Neque textus in contrarium relati videntur. Nam in cap. in nonnullis, non præcipitur Iudæis utrunque determinatio habitus gestati, sed qua publicè ab alijs populis distinguantur, ibi fratrum ut tales utriusque sexus in omni Christianorum Provincia, & omni tempore, qualitate habitus publicè ab alijs populis distinguantur, quod cum occultatione esse non poterat. In cap. quaquam usurarij, etsi non careat difficultate extendi irritationem testamenti ad codicillos, ut tradit Glossa ibi; ac illa non est extensio, sed inclusio. Tum quia codicillus est quoddam testamentum, est enim mentis testatio. Sed aliud in 1. de testament. Tum præcipitur, quia textus de dispositione in vltima voluntate loquitur, ut colligitur ex primis verbis ibi: in vltima voluntate mandaverit, ac proinde codicillus, & donatio causa mortis, quæ sunt vltimæ voluntatis dispositiones comprehendere debent, & licet textus solum testamentum expresserit id gratia frequentioris vius fecit, non ut dispositio ad solum testamentum restringeretur. Igitur ex hoc textu ad nostrum casum delumi non potest argumentum; cum occultatio habitus non sit illius dimissio, tamen occasio præbeat vagandi, Minus videtur Textus in Clem. eos qui de sepultur. Concedo namque prohibita sepultura in cimiteriis à fortiori in Ecclesiis prohiberi; cum Ecclesiæ sint loci sacratiores. Expressit autem Pontifex cœmeteria, quia frequentius ibi corpora sepeliebantur, quam intra Ecclesiam.

7. Sed quamvis verum sit ex occultatione habitus illo retento excommunicationem vitari; in peccatum graue incidit. Tum quia occasionem vagandi assumit. Tum præcipue quia Trident. supponit hanc occultationem grauitate prohibitam siquidem sess. 25. c. 19. de Regularibus prohibet Prelatis, ne licentiam Religiosis concedant habitum suæ Religionis tegendi, qua licentia non indigerent, si nulla illis esset prohibitio. Barbosa in remission. Concil.

8. Habitus tamen dimissio censuram inferens debet esse temeraria, ut constat ex 2. c. 1. ubi, temerè habitum suæ Religionis dimittat, & infra. Temerarius violator exiterit. Quapropter ignorantia crassa modo affectata non sit, etsi à peccato non excuset, ut tradit Suar. tom. 2. de Relig. tract. 8. lib. 1. cap. 5. n. 8. excusat ab hac censura quia non est præsumptio nec temeritas, ut pluribus firmat Sanch. lib. 9. de matr. disp. 32. num. 36. & lib. 6. sum. cap. 8. n. 43. Ille igitur temerè habitum dimittit, qui nulla legitima causa ductus dimittit pro nihilo duens legis violationem. Quo sensu dixit D. Thom. 2. 2. q. 11. art. 3. ad 2. & ibi Caiet. temerariam violationem legis esse illius contemptum; non quidem formalem, sed virtuales consistentem in libera, & impudenti legis transgressione, sicut explicat Sanch. & Suar. loc. alleg. Restat examinare; an sint aliqui casus excusantes dimissionem habitus à censura incurrenda, & à peccato?

9. Primò excusant aliqui hanc dimissionem, si habitum alterius Religionis induas, quia eo induto non est tibi materia vagandi, sicut non est Religiosis illius Ordinis. Sed hæc excusatio sic absolute sumpta omnino reiicienda est, quippe est contraria Textui in dicto cap. 2. excommunicari eum, qui temerè habitum suæ Religionis dimittit quam dimissionem non evitat, esto animi assumat. Non enim dixit textus qui temerè habitum Religionis dimittit, sed notanter addit suæ, ut inde excluderet excusationem ex assumptione alterius Religionis habitus. Præterea, quia ex illa assumptione non tibi subtrahitur absolute materia vagandi, cum facile possit deprehensus probare non esse Religiosum illius Ordinis, quem habitus indicat. Quo probato, & habitu dimisso libera tibi vagatio permitteretur, cum non constet cui Religioni affectus fuisse pluribus relatis Sanch. lib. 6. sum. cap. 8. n. 65. Suar. 2. 5. de censur. disp. 23. sect. 4. n. 32. verum si simul cum susceptione habitus alterius Religionis, illam ingrediatis, tamen contra iura, & iniuste pluribus firmat Sanch. dicto cap. 8. n. 68. Rodrig. q. regular. 1. 2. q. 76. art. 8. Lessius c. 41. dub. 13. n. 102. re excusatum esse ab hac censura, quamvis à peccato grauissimo non excusetur. Monet Sanch. quia Textus in dicto cap. 2. eam dimissionem, habitus excommunicationi subiecit, ex qua datur occasio vagandi. At ingressus in Religionem, habitusque illius assumpto vagari non potest ergo, &c. Nihilominus verius cenleo, te censuram non evitare. Sic Syluest. excommunicatio. 9. num. 54. & verbo Religio 4. quest. 4. Nauar. cap. 27. num. 131. Azor. 1. 1. instit. moral. lib. 12. c. 13. q. 3. & cap. 14. quest. 10. & cap. 17. quest. 11. Suar. 2. 5. de censur. disp. 23. sect. 4. numer. 32. Ducor, quia verè, & proprie dimittit habitum tuæ Religionis irrationabiliter, & temerè, quamvis alium assumas. Sed dimittenti temerè habitum est excommunicatio imposita quin in textu sit vlla limitatio ob alterius habitus assumptionem; ergo illam contrahis. Neque valet dicere limitari ex proœmio textus intendentis materiam vagandi Religiosis subtrahere, eo quod hic finis videatur obtineri, novæ Religionis, & illius habitus assumptione quamvis inualida non inquam valet, tum quia verè à tua Religione vagaris: esto apparenter in Religione sis. Tum quia transitus in Religionem nullus non potest iure, & obligationis impedit vagationis materiam, tamen illam de facto impedit eaque de causa probata nullitare transitus, recedere liberè poteris, & vagari quantum est ex parte Religionis nulliter assumptæ.

10. Secundo excusant alij hanc habitus dimissionem, si sit intra propriæ Religionis claustra non extra. Nituntur illis verbis textus in scholis, vel alibi, temerè habitum suæ Religionis dimittat. Verbum enim alibi videtur qualitatem habere præcedentis verbi in scholis; ac proinde intelligi debet de dimissione alibi à claustris, & nichil facta aliis, ut quid expressis in scholis; claustris enim eo omisso diceret, ubi liberè, aut in quouis loco. Præterea, quia habitatio intra claustra impedit dimittentem liberè vagari; ergo, dimisso ea qualitate affecta excommunicationi non subiecit; quippe non præbet materiam vagandi, & ita sustinet. Angel. verbo excommunicatio 7. casu 27. fauet Rosella verbo excommunicatio. 2. casu 16. n. 16. quatenus dicit post factum hanc opinionem esse amplectendam. Verum contraria sententia omnino tenenda est, scilicet hunc Religiosum excommunicationi subiecit; quia absolute dimittit habitum suæ Religionis, ex qua dimissione per se nascitur occasio vagandi; esto per accidens vagatio impediatur; sicuti si dimittentem extra claustra habitum recluderet in carcerem, reclusio impediret vagationem, sed non impediret, quin dimissio præberet occasionem vagandi, & ita tenet, Syluest. verbo excommunicatio. 9. casu 24. n. 54. q. 5. Nauar. c. 27. n. 131. Azor. lib. 12. c. 17. quest. 15. Sayro de censur. lib. 3. c. 33. num. 11. Sanch. lib. 6. sum. cap. 8. n. 61. Hanc sententiam limitant Syluester, & Sayro supra, & Man. Rodrig. 2. 1. quest. regul. q. 76. art. 6. & alij relati à Sanch. dicto num. 61. ut procedat tantum cum Religiosus se oculis videntium ostendit, secus si se occultare procurat; quia dum se occultat, non videtur animi habere vagandi. Hæc tamen limitatio non placet Sanchio, neque Azor. q. 13. & merito; quia Textus in dicto c. 2. non attendit, an Religiosus oculis inventum pateat, seque illis offerat, sed an occasionem assumat se offerendi incognitum, & per orbem vagandi; quod certè præstat habitus dimissione.

11. Tertio excusant alij habitus dimissionem à peccato mortali, & ab incurrenda censura si breui tempore duret, scilicet per horam; quia illa momentanea duratio præstat, ne censetur illa depositio moralis dimissio; sicuti non censetur recedere, qui breui reuertitur, leg. diuortium ff. de diuortio, sic Eman. Sa verbo excommunicatio reservata. num. 9. Tolet. lib. 4. sum. cap. 18. num. 3. Azor. 1. 1. instit. moral. 12. c. 13. quest. 5. casu. 16. Sanch. lib. 6. sum. cap. 8. numer. 57. Sed verius cenleo hanc excusationem admittendam non esse; eo enim ipso, quod habitum deponis animo occultandi statim, & induendi incognitum, præstas eorum id quod in supradicto textu requiritur

quiritur ad cenſuram contrahendam : dimittis enim tua Religionis habitum, & expeditior redderis vagacioni. Perſeuerare autem in dimiſſione non peritur in textu, & merito, quia perſeuerantia non facit dimiſſionem, ſed dimiſſionem, factam continet, & extendit; & ita tenet Sylueſt. verbo excommunicatio, 9. caſu 24. n. 33. Sayro de cenſur. lib. 3. c. 31. n. 16. Banuez 2. 2. queſt. 12. art. 2. dub. 2. Suar. 1. 5. de cenſur. diſp. 23. ſect. 4. n. 31. & 1. 4. de Relig. tract. 8. lib. 1. c. 5. n. 9.

12. Quartò excuſaris ab incurrenda cenſura, ſi ob aliquam actionem cedentem in proximorum ſalutem, qualis eſt infidelium, & hereticorum conuerſio, dimittas habitum quam tamen retento habitu commodè exercere non potes. Item ſi ob vitandum tui, tuorumque temporale periculum ſcandali, infamiae, iacturae, diuitiarum dimittas, quia illa dimiſſio non eſt temeraria, ſed rationabilis, & prudens; & generaliter quoties adeſt iuſta cauſa dimittendi, ideoque in textu dicitur, niſi iuſta cauſa timoris exegerit habitum transformari, ſi fecerit omnes Doctores apud Sanch. lib. 6. ſum. cap. 8. n. 41. Suar. 1. 5. de cenſur. diſp. 23. ſect. 4. n. 27. & 28. & 1. 4. de Relig. tract. 8. li. 1. cap. 5. n. 13. & 14. Quae autem ſit iuſta cauſa arbitrio prudentis reſpondetur, nec opus eſt, vt de iuſtificatione illius euidenter conſeſſus, ſufficiens probabiliter appareat; quia cognitio probabilis excludit temeritatem, & ex alia parte ritulum ſufficientem praſtat ad prudenter operandum, ſic Suar. & Sanch. loc. alleg.

13. Quindò excuſari potes ab hac cenſura, & peccato, ſi diſpenſationem obtineas: cum enim haec prohibitio, & cenſura ex iure Eccleſiaſtico proueniat, diſpenſatione tolli poteſt. Vt autem licitè à Pontifice praefertur, adeſſe debet iuſta cauſa arbitrio prudentis vt bene aduertit Suar. 1. 4. de relig. tract. 8. lib. 1. cap. 5. n. 15. Hanc igitur diſpenſationem nequit alius à Pontifice concedere, quia eſt diſpenſatio in iure communi, & licet Praeſulis regularibus data ſit facultas in iure communi diſpenſandi, id intelligitur quoad res frequenter occurrentes, & regulari vitandi modo neceſſarias, qualis non eſt habitus dimiſſio. Quod ſi inſte, ſaepe aggrediendum eſt opus, de quo dubium eſt, an ob illius executionem dimittere habitum poſſis; quo caſu propria autoritate nequis dimittere; quia in caſu dubio excuſante à lege lex ſeruanda eſt. At auctoritate Praeſulis optime potes; habet ergo poteſtatem diſpenſandi: Reſpondeo illam non eſſe diſpenſationem, ſed authenticam legis interpretationem; interpretatur enim eo caſu legem non obligare, & in hanc interpretationem faciendam in caſu dubio Praeſuli poteſtatem habent, vt potè recto ſubditorum regimini neceſſariam, Suar. diſp. c. 5. n. 17.

P V N C T V M VII.

Qualiter interdicitur Religioſis viris à ſuo Monasterio egreſſus,

S V M M A R I V M.

1. Interdictus eſt hic egreſſus, ſed quo iure expenditur.
2. Non ſolum poſitiuo ſed naturali, ſuppoſita profeſſione interdicitur.
3. Quando ſit peccatum mortale, vel veniale hic egreſſus ſine licentia?
4. Ex licentia expreſſa, vel praſumpta ſuperioris peccato excuſatur.

1. Religioſis interdictum eſſe è monaſterio egreſſum abſque ſuperioris licentia omnes Doctores firmant. Vnde autem haec obligatio oriatur, an ex iure naturali; an poſitiuo, an ex voto? non ſatis exploratum eſt. Monachis enim, quorum profeſſio erat Deo vacare, & ſaluti propriae incumbere Alexand. II. in cap. iuxta 16. queſt. 1. videtur praecceptum impoſuiſſe, ne è monaſterio egrederentur: ibi, iuxta Calcedonenſis tenorem optimi Concilij monachis quamuis Religioſis ad Normam S. Benedicte intra clauſtrum morari praecipimus, vicos, caſtella, ciuitates peragrate prohibemus & in cap. qui vere eadem cauſa, & queſt. inquit Concilium Calcedonenſe, in locis in quibus ſe ſemel Deo dedicauerunt permanentes, & ſubdit poenam priuationis communionis hiis tranſgreſſoribus. Idem habetur in cap. placuit. 1. & 2. cap. monachi 2. eadem cauſa 36. q. 1. Sed quia haec decreta omnibus Religioſis communia non ſunt, & praeterea ex illis non ſatis colligitur prohiberi egreſſum vtriuſque, ſed ad Eccleſiaſticas functiones exercendas, quibus ſecundum ſuum ſtarum monachi priuati erant, vt potè non ſacerdotes; ea de cauſa ex illis non ſumitur efficax argumentum ad hanc obligationem pro omnibus regularibus ſtatuentiam. Efficacius verò deſumitur argumentum ex cap. quanto de officio ordinarij. clem. 1. 8. quia verò de ſtatu monach. Vbi directè prohibita diuagatione Religioſorum ad curias principum, ſupponitur intra clauſtra commorari debere iuxta regularia inſtituta. Denique Trid. ſeſſ. 25. c. 4.

de Regularibus aperte hanc obligationem expreſſit dicens: Non liceat regularibus à ſuis Conuentibus recedere, etiam pretextu ad ſuperiores ſuos accedendi, niſi ab eis miſſi, aut vocati fuerint.

2. Verum non ſolum iure poſitiuo, ſed etiam naturali ſuppoſita profeſſione, & ex voto obedientiae exiſtimo Religioſos obligatos eſſe clauſtrum non exire abſque licentia ſuperioris. Nam ex vj profeſſionis traduntur Religioſi Praeſulis gubernandi, à qua gubernatione ſe ſubtrahunt furriuo monaſterij egreſſu. Item ex voto obedientiae non ſolum obligantur Praeſulis parere, ſed parati eſſe ad obediendum, quam diſpoſitionem nequeunt habere, cum à Praeſuli oculis, & notitia recedunt. Sic Suar. 1. 4. de Relig. tract. 8. lib. 1. c. 6. per totum ſpecificiter. n. 8.

3. Sed inquire, quibus euentibus hic à monaſterio diſceſſus ſit peccatum mortale, vel veniale? Reſpondeo, ex omnium ſententia, quoties ex eo diſceſſu poteſt ſcandalum, vel infamiam tum Religioſo, tum Religioni generari peccatum eſt morale; quia eſt ſignum manifeſtum grauitè cuſtodiam Religioſis violatam eſſe. Hinc ſit ſi noctu diſceſſas etiam ad horam te peccare mortaliter; quia eſt diſceſſus graue ſcandalum generans: nocturna enim ac furtiua è monaſterio egreſſus etiam non animo apoſtata factus, reſeruat eſt ex caſibus referuatis à Clem. V. 11. non autem reſeruat, niſi quod eſt peccatum mortale, manifeſte. Deinde etiam eſt peccatum mortale ſi per diem exeo animo pernoctandi extra monaſterium, quia aſſentia nocturna extra monaſterium grauem infamiam cauſat. Suar. diſp. c. 6. n. 7. Quapropter iuxta egreſſum diurnum modo conſueo exiſtimo poſſe à peccato mortali excuſari quia cuſtodiam Religioſis, & ſubiectionem Praeſuli debita non videtur grauitè laedi. Suar. n. 10.

4. At peccato non ſolum mortali, ſed veniali aduertit clauſuram Religioſos excuſatur, quoties ex licentia expreſſa, vel praſumpta ſuperioris clauſtrum egreditur: quia ſpectato iure communi non eſt illi abſolute interdictus egreſſus, ſed egreſſus abſque licentia. Quare poſita licentia egreſſus licet. Quod adde verum eſt, vt etiam licentia imprudenter, & abſque iuſta cauſa à ſuperiore conceſſa ſufficiens ſit excuſare omne peccatum aduerſus clauſuram, & Praeſuli ſubiectionem eſto aliunde committitur, quia quomodocumque à ſuperiore concedatur licentia, Religioſus eſt ſub regimine Praeſuli, & non extra. Notanter dixi ſpectato iure communi, nam ſi ſpecialis cuiuſvis Religioſis conſtitutiones ſpectemus, ſunt aliqua Religioſos praecipue ex Monachalibus. Cartuſienſes ſcilicet & Camaldulenſes, in quibus ſub peccato egreſſus à monaſterio abſque cauſa eſt abſolute prohibitus; in his enim Praeſulus abſque rationabili cauſa licentiam concedat, nulla eſt conceſſio, vt potè diſpenſatio in lege ſuperioris; ac proinde Religioſus vrens ea licentia cenſetur à monaſterio ſine licentia exire, peccat ſimque committere iuxta obligationem regulae, vt latius haec omnia proſequitur Suar. diſp. 1. 4. de Relig. tract. 8. lib. 1. c. 6. à n. 12. & ſeqq.

P V N C T V M VIII.

Qualiter feminis interdictum ſit in monaſterium virorum Religioſorum ingredi, ipſiſque Religioſis eas admittere, & ſub quibus poenis?

S V M M A R I V M.

1. Proponuntur conſtitutiones Pij V.
2. Quae examinanda ſunt in his conſtitutionibus.
3. Non comprehenduntur Reginae, nec de ſanguine regio.
4. Fundamētum communis ſententia docet comprehendit, ſed poſitiuo probabilitate non caret.
5. Quae poſſunt ingredi decentem comitatum, & ſolium deſerui poſſunt.
6. Monasterium eſt locus prohibitus.
7. Quid ſub nomine monaſterij?
8. Ex pietate, & neceſſitate eſt licitus hic ingreſſus. Explicatur quo caſus neceſſitatis.
9. Explicatur caſus pietatis.
10. Poene conſtitutae inſgreſſoribus expenduntur.
11. Quid ſi feminam introducit ſubulationibus dei tuar. n. d. monaſterio egrediatur?
12. Expenditur quis poſſit à ſupradictis poenis abſolui, & poenſare.
13. Quis poſt latam ſententiam.

1. Queſtio haec verſatur in explicanda Conſtitutione Pij V. edita anno 1566. quae incipit: Regularium perſonarum, & in Conſtitutione cuiuſdem Pontificis ſupradictam Conſtitutionem declarante, & extendente anno 1570. die 16. Iy 16. quae incipit, Romanum Pontificum, quam ad verbum

DE
MASTRA
PALA
TON
II